

Monetární ekonomie

Josef Menšík*

* Katedra ekonomie EsF MU

Forma peněz III.

Optimální forma peněz

jednotlivý konkrétní druh peněz – měna

měna: síťový statek

jedna síť – čím větší tím nákladově efektivnější

velké sítě se ještě zvětšují, malé zanikají

zavádění nových sítí nákladné – je třeba impulzu
(státním nebo soukromým kapitálem)

Optimální forma peněz (pokr.)

celkové optimum: několika sítí napojených přes levná rozhraní

peníze z více napojených autonomních měn – v národním měřítku není realitou

nová měna se vztahuje ke stávajícím a napojuje na ně

více měn: protikladné tendence – „přijímat dobré peníze a platit špatnými“

Optimální forma peněz (pokr.)

v případě povinnosti přijímat špatnou měnu uspěje tendence plátců

pokud je zaručen (vnucen) fixní směnný kurz, příjemci se nemusí obávat na krátké období špatnou měnu přijímat, dlouhodobě však drží pozici v dobré měně

v těchto omezených podmínkách platí tzv. Greshamův zákon: „špatná mince vytlačuje z oběhu dobrou“

Optimální forma peněz (pokr.)

bez zasahování a vnucování z venku ovšem naopak dobré měny vytlačovaly z oběhu ty špatné

konflikt zájmů plátců a příjemců řešen stejně jako ostatní protichůdné zájmy na trhu – změnou ceny

peníze s očekávaným pokles ceny v budoucnu zlevní již nyní a stávají se stejně „pevnými“ jako alternativy

Optimální forma peněz (pokr.)

skutečně špatná měna: nejistota ohledně budoucí kupní síly

aby někdo chtěl držet toto dodatečné riziko, musí být kompenzován výnosem

dnešní cena špatné měny jde nízko, čeká se její růst a měna se tak stane stejně dobrou jako alternativy – špatná měna zmizí

Optimální forma peněz (pokr.)

při volném trhu měn nemohou špatné a dobré měny existovat vedle sebe

u měn se samozřejmě minimalizují i explicitní technické náklady (např. elektronické platební systémy dnes)

Stát a forma peněz

státy podporovaly a podporují určité měny a eliminují jiné

akceptace vybrané měny při daňových platbách, při dnešní úrovni daní je to rozhodující preference

zákonné platidlo (legal tender): soud uzná dluh splacený v tomto platidle za umořený

nucený oběh – každý je musí přijímat

Stát a forma peněz (pokr.)

vnucené platidlo – jiná forma platby nepovolena

přímý zákaz soukromé emise (ČR)

znárodnění zásob rezervního aktiva (USA)

konkrétní podoba peněz: dána požadavky subjektů
i zájmy státu

síla států vzrostla a s ní jejich potenciál vlivu na
peníze

Stát a forma peněz (pokr.)

rostoucí intenzita státní regulace peněz (regulace bank. sys., centrální banky...)

monopolizace a omezení konkurence: důsledek regulace

podoba peněz formována zájmy státu: výrazné změny spojeny s problémy státních výdajů

Stát a forma peněz (pokr.)

zejména válečné výdaje: 18. a 19. st. (v. o Špaň. dědictví, Americká v. o nezávislost, Napoleonské v., Americká občanská v.), I. a II. sv. v.

národní měna sledující geografické hranice: politický jev

státní regulace bank: omezení emise bankovek na banku s vazbou na stát, licencování vstupu, omezení konkurujících aktivit vně odvětví

Stát a forma peněz (pokr.)

pokles krytí peněz neznamená pokles nákladů: pokles explicitních nákladů X nová rizika

komodity v peněžním systému snižovaly úvěrové riziko – zajišťovaly zúčtovací úvěry

klasické trade-off větší zisk za větší riziko; nové implicitní náklady za podstupované riziko

Stát a forma peněz (pokr.)

současné dvoustupňové bankovní systémy – vyrostly z konkrétních hist. podmínek při výrazné angažovanosti států

nezdá se, že by přirozený vývoj směřoval stejně

případné zachování některých komodit v peň. sys.
– vyšší celkové náklady dobrovolně hrazenou cenou preferované podoby peň. sys.

